

Wat als ... Europa met één stem zou spreken in de wereldpolitiek?

Rik Coolsaet

10 oktober 2013

Helemaal eerlijk is de kritiek niet als zou het Europa aan eensgezindheid ontbreken in de wereldpolitiek. Vaker dan velen denken spreekt Europa wel met één stem. Het volstaat om het stemgedrag van de EU-lidstaten in de Verenigde Naties op een tijdsbalk te plaatsen, dan zou blijken dat de Europese eensgezindheid in New York over de decennia heen almaar groter is geworden.

Toegegeven, dat gaat over stemmingen in de Algemene Vergadering van de VN en het is niet daar dat de grote wereldpolitiek wordt gemaakt. Als het erop aankomt, dan lijkt Europa's stem vaak op een kakofonie en sluiten de Europeanen zich op in ellenlange coördinatievergaderingen vooraleer ze tot een beslissing komen, die dan nog vaak op een kleinste gemeen veelvoud lijkt.

Dat zal nooit veranderen, menen sommigen. Verschillen in politieke cultuur en tradities maken het voor de Europese Unie nu eenmaal onmogelijk om als een echte grootmacht met één stem te spreken. Het is niet zeker dat dit argument echt klopt. Uit opiniepeilingen in de afgelopen tien jaar blijkt dat een meerderheid onder de Europeanen net wel gewonnen is voor een Europa dat als een grootmacht optreedt – en dat veronderstelt eensgezindheid.

Nu moeten we de eensgezindheid bij de ‘echte’ grootmachten ook niet overschatten. In de Verenigde Staten is de klassieke stelling dat *politics stops at the water's edge* al lang achterhaald en is de interne besluitvorming bijna zo ingewikkeld als in Europa (Obama zal dat zeker beamen). In Rusland trokken Medvedev en Poetin het buitenlands beleid in verschillende richtingen en hetzelfde kan ook gezegd worden van het Chinese leiderschap. Maar het is juist dat, als die landen dan eenmaal een beslissing hebben genomen, zij beter dan Europa alle nodige instrumenten kunnen *poolen*.

Stel dat ook de Europese Unie dat zou kunnen – althans, beter dan nu het geval is. Dat zou zich niet automatisch omzetten in succes. Dat was de pijnlijke les van de klimaatconferentie in Kopenhagen, eind 2009. Daar sprak de EU wél met één stem en toch moest ze de duimen leggen voor het weinig ambitieuze tegenvoorstel dat de Verenigde Staten, Brazilië, China, India en Zuid-Afrika onder elkaar bedisseld hadden.

Stel dat het toch gebeurt, voortaan met één stem spreken. Dan nog zou dat niet per se een grotere invloed op het wereldtoneel opleveren, want in onze hedendaagse, multipolaire, wereldorde neemt het soortgelijk gewicht van het Westen geleidelijk af.

Maar als het, ondanks al deze bezwaren, toch zou lukken, dan zou de Europese Unie al de huidige perceptie van een zwakke grootmacht van zich afschudden. Perceptie is ook macht en kakofonie verhindert de EU in de wereldpolitiek dezelfde invloed uit te stralen als in de wereldeconomie. In dat geval zouden de lidstaten zich dan ook niet meer zo gemakkelijk uit elkaar laten spelen door de anderen en zou de EU beter dan nu in staat zijn om echt mee te spelen in het wisselende, brute machtsspel van de grootmachten, in plaats van het te moeten ondergaan. Dan kunnen we misschien iets beter dan nu werk maken van de uitbouw van gelijke gedragsregels voor iedereen, groot en klein, zwak en sterk. Want dát is het ultieme streefdoel van de EU in de wereldpolitiek.
